

Saáry Réka – Csiszárík-Kocsir Ágnes

A biztonsághoz köthető vállalati felelősségvállalás vizsgálata

Examining Corporate Responsibility for Security

Összefoglalás

A biztonságérzet jelentősége, valamint az azt befolyásoló faktorok a huszonegyedik századi környezeti változások hatására jelentősen átrendeződnek. Napjainkban a biztonságnek új dimenziói jelennek meg, miközben a tradicionális állami feladatként definiált biztonság megteremtésében piaci aktorok is egyre jelentősebb szerephez jutnak. Hagyományosan a vállalati biztonság a szervezet zavartalan működését támogató terület, de napjainkra egyre inkább a vállalati stratégia egyik eleme, a versenyképesség tényezője is egyben. Tanulmányunkban a biztonság vállalati társadalmi felelősségvállalásban megjelenő aspektusainak feltárára törekszünk. Kutatásunk során a vállalati társadalmi felelősségvállalás kommunikációs eszközeit elemezzük kevert szövegelemzés módszertanával, feltételezve, hogy a biztonság feltárt aspektusait az egyes vállalati érintettek viszonyrendszerében tudjuk értelmezni.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: D21, D22, L2, M14

Kulcsszavak: vállalati biztonság, vállalati társadalmi felelősségvállalás, vállalatok biztonsági szerepvállalása

SAÁRY RÉKA, egyetemi tanársegéd, doktorjelölt, Intézetigazgató-helyettes, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar, (saary.reka@kgk.uni-obuda.hu), DR. HABIL. CSISZÁRIK-KOCSIR ÁGNES, egyetemi docens, kutatási dékánhelyettes, intézetigazgató, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar, (kocsir.agnes@kgk.uni-obuda.hu).

Summary

The importance of people's sense of security and the factors influencing it have significantly changed as a result of the environmental changes of the twenty-first century. Nowadays, new dimensions of security are emerging, while market actors tend to play an increasingly important role in creating a secure environment, defined as a traditional public task. Traditionally, corporate security is an area that supports the smooth operation of the organization, but nowadays it is also becoming an element of corporate strategy and a factor of competitiveness. In our study, we aim to explore the aspects of security related to corporate social responsibility. In our research, we analyse the communication tools of corporate social responsibility with the methodology of content analysis and critical discourse analysis. We assume that we can link the explored security dimensions to the interests of possible corporate stakeholders.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: O18, O32, O33, O35, O47

Keywords: corporate security, corporate social responsibility, corporate security responsibility

BEVEZETÉS

A biztonságérzet az általános gazdasági mutatószámokkal leírható jólléten túl a posztmodern emberi boldogulásnak egyik fontos fokmérője (Tóth–Horváth, 2014). A biztonságérzet jelentősége, az azt befolyásoló faktorok a huszonegyedik századi környezeti változások hatására jelentősen átrendeződnek, a biztonság új dimenziói jelentek meg, miközben a megteremtése és fenntartása olyan környezetben valósul meg, amelyben az eddig megszokott politika/gazdaság, állami szabályozás/piaci egyensúly dictionómiák felborultak, teret engedve a vállalatok szerepvállalásának.

Felmerül a kérdés, hogy vajon a gazdasági szereplők áthangolják-e és ha igen, milyen formában a vállalati biztonsággal kapcsolatosan ezidáig uralkodó tradicionális felfogást. Felismerik-e a biztonság ígérétében rejlő versenyelőnyt? Hagyományosan ugyanis a vállalati biztonság elsősorban a szervezet zavartalan működését garantáló támogató funkcióként értelmezett terület, amely a vállalati stratégiai tervezésben kevésbé jelenik meg. Mindazonáltal egyértelmű jeleket látunk arra, hogy bizonyos ágazatokban a fogyasztók, üzleti partnerek egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a biztonságnak, és ezért akár árprémiumot is hajlandóak fizetni, így kiemelten fontos lesz a biztonsággal kapcsolatos irányelvekről, eredményekről történő tájékoztatás, kommunikáció.

Jelen tanulmány célja megvizsgálni, hogy hogyan jelenik meg a biztonság témaköre a vállalatok társadalmi felelősségvállalásában. A kutatás során a biztonság CSR-on belül megjelenő dimenzióinak feltárásán túl, azok érintettekhez, stakeholderekhez rendelését is célul tűztük ki. A biztonság fogalmi keretének rövid áttekintését követően a társadalmi felelősségvállalás és az érintetti elméleti átfedéseit elemezzük, majd a fenntarthatósági kommunikációhoz köthető

általános és specifikus eszközöket tartalomelemzés, illetve kevert szövegelemzés módszertanával vizsgáljuk. Feltételezzük, hogy az elemzések alapján beazonosíthatók lesznek a vállalati érintettekhez köthető biztonságdimenziók.

A BIZTONSÁG KONCEPTUALIZÁCIÓJA

Szociológiai kutatások tanulsága szerint a hétköznapi ember a biztonság fogalmát *a szociális biztonsággal, illetve a közbiztonsággal azonosítja leginkább*. Szociális biztonság alatt általában az egészség- és nyugdíjbiztosításhoz, valamint egyéb szociális juttatásokhoz való hozzáférhetőséget értjük (Gazdag–Tólas, 2008), a közbiztonság a bűnmegelőzésen túl (Brooks, 2010), a társadalmi együttélés rendjének (egyének életének, személyiségi jogainak, javainak megvédése) fenntartását jelenti (Gazdag–Tólas, 2008).

A Magyar Értelmező Kéziszótár meghatározása alapján a biztonság „veszélytől, bántódástól mentes, zavartalan állapot”. A Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint pedig „a dolgoknak, életviszonyoknak olyan rendje, olyan állapot, amelyben kellemetlen meglepetésnek, zavarnak, veszélynek nincs, vagy alig van lehetősége, amelyben nem kell ilyentől félni... Valakinek vagy valaminek (veszélytől, kártól, jogtalan beavatkozástól, bántódástól való) védett állapota, helyzete.” A legáltalánosabb értelmezés szerint tehát *a biztonság – negatív definícióval – leginkább valaminek (veszély, kockázat, bántódás stb.) a hiányával írható le* (Király–Pataki, 2013).

Ürmösi (2012) szerint a biztonság összességében átfogó jellegű, oszthatatlan, több komponensű, a katonai vonatkozásokon túlmutató objektív és szubjektív elemeket magába integráló fogalom.

A biztonság fogalmát önmagában három megközelítésben vizsgálhatjuk. A fentiekben bemutatott meghatározások a *biztonság közvetlen értelmezését* célozzák, de beszélhetünk a fogalom *pszichológiai megközelítéséről* is, amely szerint a biztonság olyan érzet/percepció, amely lehet valós, téves vagy manipulált. Ebből a szempontból a fenyegetés elemet is érdemes komplexebb módon megközelíteni, és tisztázni, hogy annak természete lehet valós vagy vélt, és ilyen formán akár nem is létező veszély. Vizsgálhatjuk továbbá a biztonságot *jogi szempontból*, ahol a biztonság külső és belső garanciák rendszerének kiépítését és működtetését jelenti (Deák, 2007).

A biztonság fogalom összetettsége okán jelentéstartalmát a különböző szakterületek jellemzően *minősítő jelzők segítségével konkretizálják*. A jelzős szerkezetekben, kontextustól függően egyaránt találkozunk a biztonság, illetve a védelem kifejezésekkel, például (a teljesség igénye nélkül) a nemzetbiztonság, nemzetvédelem; egészségbiztonság, egészségvédelem; környezetbiztonság, környezetvédelem; szociális biztonság, szociális védelem esetében. Vannak ugyanakkor olyan területek, ahol jellemzően, esetleg kizárólagosan, csak a két fogalom (biztonság, védelem) valamelyikét használják, ilyen többek között a katasztrófavédelem, illetve az üzembiztonság, termelésbiztonság (Munk, 2007).

Klasszikus *közgazdasági és politikatudományi felfogás* szerint a biztonság *közjóság*, szolgáltatásként értelmezve a *közszolgáltatások* körébe tartozik. A biztonság vonatkozásában a „köz” előtag nem önmagában a „magántól” való megkülönböztetést szolgálja. Ez esetben az állami és piaci szerepvállalás viszonylatában nem tisztán piaci alapon biztosított, magánszerződések

alapját képező jószágról van szó, sokkal inkább az a jellemző, hogy létrejöttéhez, fenntartásához állami cselekvésre, támogatásra van szükség (Boda–Scheiring, 2010). Fontos megjegyeznünk, hogy az a felfogás, amely szerint a biztonság szavatolása kizárólag állami feladat lenne, komoly diskurzus tárgya, és alapjaiban megváltozni látszik napjainkra.

A VÁLLALATI BIZTONSÁG

A vállalati biztonság számtalan definíciója ismert, általánosan elfogadott, a környezet kihívásaihoz igazodó meghatározással azonban nem találkozunk a szakirodalomban. Induljunk ki abból, hogy a *biztonság üzleti követelmény*, a vállalati célkitűzések a biztonság garanciája nélkül nem teljesíthetők (Vasvári et al., 2006). „A vállalati biztonságpolitika fő szempontja a legfontosabb termelési tényező: az emberi élet és egészség védelme, ... a vállalat működőképessége és a szolgáltatási piacok megtartása” (Király–Pataki, 2013:181).

Száz százalékos biztonság nem érhető el, a vállalati fenyegetettség addig áll fenn, amíg a kiváltó okok megszűnnek, vagy elhanyagolhatókká válnak (Király–Pataki, 2013). „A vállalati biztonság elfogadható, ha a vállalat (a vállalatot alkotó alrendszerek) erőforrásai bizalmosságának, sértetlenségének és rendelkezésre állásának fenyegetettsége, azaz a kockázatok (belső és külső) megfelelnek a stratégiában meghatározott biztonsági szinten.” (Vasvári et al., 2006:21).

A napjainkban még uralkodó felfogás szerint a *vállalati biztonságpolitika támogató hátteret teremt az üzleti célok megvalósításához*, biztosítva a vállalati folyamatok zavartalan működését. A folyamatok jellegzetességeit figyelembe véve megkülönböztethetünk üzleti, termelési, illetve információs rendszereket, amelyek más-más erőforrásokat igényelnek működésükhöz. Az alrendszerek közötti átfedések és kölcsönhatások természetesen több területen is tetten érhetők. A biztonsági rendszer feladata pedig az, hogy gondoskodjon a biztonságról a fent felsorolt vállalati rendszerekben. „A vállalati biztonsági rendszer tehát a vagyonsbiztonság, üzembiztonság és az informatikai biztonsági alrendszerekből áll, amelyek hivatottak az erőforrások (üzleti, termelési és informatikai) fenyegetettségét, a kockázatokat az üzleti célkitűzések megvalósításához szükséges mértékűre csökkenteni” (Vasvári, 2007:21).

Megállapítható, hogy a fenti definíciók kivétel nélkül kizárólagosan a vállalat külső fenyegetésekkel szembeni védelmére fókuszálnak. Egyetlen definícióban találkozunk a vállalati biztonság azon aspektusával, amely hangsúlyozza a szervezetek környezetük biztonságának megteremtésében, fenntartásában vállalt szerepét. „A vállalatbiztonság olyan állapot, amelyben a gazdálkodó szervezet képes hosszútávon fenntartani a működőképességét és értéktelítő folyamatait... A biztonság további kritériuma, hogy a vállalat jövője a stratégiai tervei alapján saját kezében van, és a vállalat *tevékenysége során nem veszélyezteti a környezetét, a külső és belső érintetteket.*” (Michelberger, 2014:3).

A vállalati társadalmi felelősségvállalás alapjai

Kotler és Lee (2005) szerzőpáros definíciójának értelmében a vállalatok a társadalmi felelősségvállalásuk révén hozzájárulnak a jólét, a közösségek jó közérzetének megteremtéséhez, fenntartásához. A jólét és a környezeti tényezők alakulása a biztonságérzet egyik összetevője,

így a társadalmi felelősségvállalás impliciten az általános biztonság egyik letéteményesének is tekinthető.

A szubjektív biztonságérzet (pszichés helyzet, nyilvánosság, környezet, tapasztalatok, intézmények és társadalmi helyzet) összetevőinek áttekintése során több ponton is egyértelmű a vállalati szerepvállalás létjogosultsága (Tóth–Horváth, 2014). A vállalatok, mint munkáltatók expliciten hatnak a dolgozók pszichés állapotára, részt vállalnak a biztonságos környezet megteremtésében és olykor az állami, önkormányzati intézményeket támogatva erősítik a biztonsággal kapcsolatos intézkedések láthatóságát, átláthatóságát.

Mielőtt feltárnánk a társadalmi felelősségvállalás és a biztonsághoz köthető aspektusait, tekintsük át röviden előbbi téma szakirodalmi hátterét. Kotler és Lee szerzőpáros (2005:17) szerint a „vállalati társadalmi felelősségvállalás azt az elkötelezettséget jelenti, amely során a vállalat a közösség jólétének érdekében folytat önkéntesen, szabadon választott üzleti gyakorlatot, amit erőforrásaival is támogat.”

Az Európai Unió Zöld könyve értelmében a társadalmi felelősségvállalás lényege az, hogy „a vállalatok önkéntesen szociális és környezeti szempontokat érvényesítenek üzleti tevékenységükben és a partnerekkel fenntartott kapcsolatokban.” – idézi Lukács (2017).

A felelősségvállalás dimenzióit figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy a CSR a gazdasági, társadalmi, környezeti tényezőket egyaránt figyelembe vevő önkéntes, etikus vállalati magatartás (Málovics, 2009).

A CSR-nak sincs mindenki által egységesen elfogadott definíciója, eszközként, koncepcióként, sőt új üzleti modellként értelmezik az egyes teoretikusok, kiemelve, hogy *megvalósítása gyökeres szemléletváltást igényel* a vállalatoktól (Lentner et al., 2015). A meghatározások teljes körű citálása helyett (ami gyakorlatilag lehetetlen feladat) lényegesebbnek tűnik hangsúlyozni, hogy a vállalatok társadalmi *felelősségvállalása nem írja felül a gazdaságossági szempontokat*, hanem ezen felfogás szerint a nyereséges működés az egyéb érdekek figyelembevételére és vállalati célokba integrálására mentén valósul meg. Az ilyen felelős vállalati működés alapelveit talán az Eklinton által 1984-ben megalkotott „hármasszög” (Triple Bottom Line) elmélet ragadja meg a legszembetűnőbben, amely szerint a vállalatok működésük során egyaránt teremtenek *gazdasági, társadalmi, valamint környezeti értékeket* (Angyal, 2008).

A definíciók területén tapasztalható bőség zavarát igyekszik feloldani Dahlsrud (2008) harminchét CSR definíciót szintetizáló közleményével. A tartalomelemzés eredményeként a szerző a vizsgált meghatározások öt olyan dimenzióját emeli ki a vállalati felelősségvállalásnak, amelyek napjainkra széleskörűen elfogadottnak tekinthetők. Ezek a következők:

- a *környezeti dimenzió*, amely tisztább környezetért folytatott küzdelemben, valamint fenntartható működésben manifesztálódik;
- a *társadalmi dimenzió*, amely a vállalati tevékenység társadalmi hatásainak figyelembe vétele, valamint a köz érdekeinek kezelése formájában jelenik meg;
- a *gazdasági dimenzió*, amely a CSR alapvetően üzleti természetét és a profitabilitás megőrzését hangsúlyozza;
- az érintetti elmélethez kapcsolódó dimenzió, amely a vállalathoz köthető stakeholderrel (tulajdonsok/befektetők, alkalmazottak, beszállítók, versenytársak, ügyfelek/fogyasztók, a társadalmi környezet/közösségek, valamint a kormányzat) szembeni

kötelezettségeket írja le, valamint

- az önkéntesség, ami alapján a felelősségvállaláshoz kapcsolódó tevékenységek soha nem a jogi kötelezettségek mentén, hanem saját vállalati szándék alapján valósulnak meg.

A vállalati működés érintettek irányából történő megközelítése a hagyományos közgazdaságtani vállalatfelfogástól eltérően a szervezeteket a környezettel szoros interakcióban lévő entitásként határozza meg (Málovics, 2009). A vállalat ezen felfogás szerint egy organikus egység, az érintett elmélet alapvetése pedig az, hogy miközben a vállalat/szervezet működése számtalan egyéntől és csoporttól függ, ő maga is hat ezekre a szereplőkre a céljai megvalósítása során. Ennek megfelelően a vállalat tehát minden érintett csoportjának felelősséggel tartozik – tágabb értelmezés szerint – beleértve a civil szervezeteket, a mindenkori kormányzatot, vagy bármely más makro- és mikro-környezeti szereplőt. A felelősségvállalás ugyanakkor nem öncélú, az érintetti kapcsolatok tudatos menedzselése a versenyképesség és a fenntartható növekedés szükséges feltétele (Molnár, 2017).

Az érintett/érdekgazda kifejezés abban a formában, ahogyan manapság használják az elméleti szakemberek, elsőként egy belső feljegyzésben jelent meg a Stanford Egyetem kutatóintézetében 1963-ban. A kutatók azzal a céllal definiálták a fogalmat, hogy az ezen az elven nyugvó stratégiai megközelítés ellensúlyozza az akkoriban uralkodó szemléletet, amely szerint a vállalatoknak elsősorban a tulajdonosi érdekeket (stockholders), profit elvárásokat kell figyelembe venniük a működésük során (Parmar et al., 2010).

A magyar terminológiában érintettként elterjedt, de érdekgazda fordításban is megjelent kifejezés definíciójának adekvát bemutatása nem egyszerű feladat (Radácsi, 1997). Ez részben a leggyakrabban citált, de nem elsőként megjelent Freemanhoz köthető meghatározás (Freeman, 1984), a szerző szerinti szándékosan általánosító megközelítésére vezethető vissza, részben a későbbiekben a „stake” fogalmának meghatározását célzó szakirodalom túlburjánzására.

Freeman maga is több definíciót fogalmazott meg az évek során, az első, és egyben legelterjedtebb szerint „érintett/érdekgazda minden olyan szervezet vagy csoport, amely képes hatni egy vállalatra/szervezetre céljainak elérésében, illetve/vagy a vállalat/szervezet céljai elérése során hat rá” (Freeman, 1984:46).

Az érintetti kör szűkítését célzó törekvések részben az empirikus kutatásoknál tapasztalt korlátokból, részben abból a praktikus megfontolásból fakadtak, hogy a menedzserek a gyakorlatban nem képesek a vállalat minden érdekcsoportjával – mindegyikük jólétével – „törődni” (Málovics, 2009). A *szűkebb értelmezés* egyik végpontján Clarkson a kockázatvállalás mentén határozta meg az érintettek körét (Clarkson, 1995).

A fentebb ismertetett tág és szűkebb értelmezése csupán az érintetti definíciók skálájának két végpontját jelentik. Mitchell és szerzőtársai huszonöt, a témában releváns publikációt tekintettek át és ezek alapján alkották meg stakeholder elemzési keretrendszerüket (Mitchell et al., 1997). Szerintük a szűkítés irányainál általános törekvés, hogy csak releváns, a vállalat alapvető gazdasági érdekeihez illeszkedő csoportok kerüljenek be az elemzésekbe, esetleg a menedzsment munka fókuszába. Ilyen szűkítési lehetőség lehet azon csoportok kiemelése, amelyek a *túléléshez nélkülözhetetlenek* (Freeman, 2004; Parmar et al., 2010; Bowie, 1988), illetve

azoké, amelyek *valamilyen interakcióban* (szerződés, követelés) állnak a vállalattal (Hill–Jones, 1992; Cornell–Shapiro, 1987; Lépineux, 2005).

A stakeholdereket evidens módon meghatározhatjuk funkcióik, tevékenységi körük, a vállalathoz fűződő kapcsolatuk jellege alapján. Az első ábrázolásban Freeman (1984) tizenegy érintettet tüntetett fel, a későbbi modellek általában hét stakeholdert jelölnek, ezek: a *tulajdonosok/befektetők, alkalmazottak, beszállítók, versenytársak, ügyfelek/fogyasztók, a társadalmi környezet/közösségek, valamint a kormányzat* (Fassin, 2009).

A stakeholder szakirodalom az érintettek elemzésére, kategorizálására, valamint menedzsmentjére vonatkozóan számos irányelvet határoz meg, amelyeket a vállalatok, nem az általános stratégiai menedzsment során (noha elsődlegesen ezzel a céllal születtek), hanem sokkal inkább a társadalmi felelősségvállalási programjaikban alkalmaznak a gyakorlatban.

A PRIMER KUTATÁS BEMUTATÁSA

A fent leírtak alapján kirajzolódik, hogy a vállalatok a társadalmi felelősségvállalás keretében és stakeholder kapcsolataikban a biztonság több dimenzióját érintik, munkáltatóként, termelőüzemként, információvagyon tulajdonosaként, a vállalati biztonsághoz köthetően, illetve etikus piaci aktorként a társadalmi, politikai, nemzetbiztonsági problémák megoldásában vállalt szerepük vonatkozásában. Ezen megállapítás mentén, primer kutatás keretében áttekinjtük a magyarországi kiemelkedő teljesítményű vállalatok társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos kommunikációs eszközeit, azzal a céllal, hogy megvizsgáljuk a biztonsághoz köthető szerepvállalás vonatkozásában felmerülő témákat, ügyeket, vállalati teljesítményeket. Feltételezzük, hogy

- a biztonság egyes érintettekhez köthető dimenziói megjelennek a vizsgált kommunikációs eszközökben és felületeken (H1) illetve, hogy
- az egyes témakörök nem pusztán említés szintjén, hanem a vállalati stratégia elemeként, célokkal, vállalati aktivitásokkal is tetten *érhetők* a jelentésekben (H2).

A kutatás módszertana

A mintavétel alapjául a HVG 2017-es magyarországi legnagyobb profitot termelő vállalkozásokat rangsoroló listája szolgált. Tekintve, hogy több tanulmány igazolta a pénzügyi teljesítmény és a felelős működés kapcsolatát, elfogadva, hogy a profitabilitás és a vállalatok társadalmi teljesítménye (Corporate Social Performance) között pozitív kapcsolat áll fenn (Putzer, 2019; Deutsch–Pintér, 2018) a lista megfelelő kiinduló pont ahhoz, hogy az abban szereplő vállalatok fenntarthatósági jelentései elfogadható méretű szövegtörzset biztosítsanak a kutatáshoz. A minta szűkítése során, az eredeti listában meghatározott tizenhat ágazat öt legprofitábilisabb vállalatát került kiválasztásra, ettől csak olyan esetekben térünk el, ha az adott ágazatban kevés volt a fellelhető anyag. Összességében 81 vállalat fellelhető anyagai kerültek górcső alá. Az áttekintett kommunikációs eszközök tekintetében elsősorban a specifikus eszközökre (Ransburg, 2011) (fenntarthatósági/CSR jelentés, nem pénzügyi jelentés, etikai kódex, magatartási kódex, a MOL csoport esetében integrált jelentés) koncentráltunk a dokumentumok nyelvétől függetlenül, és amennyiben ezek közül egyik sem volt elérhető, akkor

került sor az általános eszközök vizsgálatára (pénzügyi jelentés, üzleti jelentés, weboldal). Az Európai Unió 2014-ben fogadta el a nem pénzügyi jellegű jelentések kötelező közzétételéről szóló direktívát, amely alapján a magyarországi gyakorlat 2018-ban határozta meg az első évet, amikor a több mint 500 főt foglalkoztató vállalatok számára kötelezővé vált az éves pénzügyi jelentésbe belefoglalni a környezetvédelmi, társadalmi, anti-korrupciós és sokszínűségi politikájukkal kapcsolatos információkat. Fontos kiemelni, hogy a fent leírt szabályozás nem érinti a kutatásban vizsgált időszakot, így az egyes dokumentumok hozzáférhetősége is információt hordozhat a vállalatok felelős gondolkodását illetően.

Az adatfelvétel és az elemzés folyamatában *kevert szövegelemzési módszert alkalmaztunk* (1. táblázat), amely a kvantitatív tartalomelemzésen túl alkalmas arra, hogy a kifejezéseket kontextusukban mélyebben, minőségibb formában értelmezze (Géring, 2017). A módszertan lényege a *kvitatív és kvantitatív módszerek együttes alkalmazásán* alapuló megközelítés, ugyanakkor az eljárás nem egyenértékű a jól ismert több módszer (multi-methods) egyidejű használatával. A hangsúly ugyanis ebben az esetben a módszerek keverésén van, ez adja a hozzáadott értéket, ami a jelenségek mélyebb, átfogóbb megértéséhez vezet (Géring, 2017).

Kutatásunk során arra törekedtünk, hogy feltárjuk a vállalati felelősségvállalás témakörében kommunikált biztonsági aspektusokat, megvizsgáljuk azok egyes érintettekhez kapcsolhatóságát, illetve elemezzük, hogy az egyes témakörök milyen mélységben jelennek meg az áttekintett anyagokban.

Arra a kérdésre, hogy *mit* kommunikálnak a vállalatok, tartalomelemzés segítségével kerestük a választ, míg a *hogyan* kérdés esetében a kvalitatív diskurzuselemzést használtunk, amelyben az elköteleződés fokát feltárandó további alkódok kerültek beemelésre aszerint, hogy milyen részletességgel szerepelt a téma a szövegtörzsben – ezen belül kiemelten kezelt (cél, aktivitások köthetők hozzá) vagy csak említésszinten hivatkozott rá az anyag.

1. táblázat: *A kevert szövegelemzési módszertan alkalmazása a kutatás második fázisában*

Dimenzió	Tartalomelemzés	Diskurzuselemzés
1. Kódolási eljárás	kutatáshoz kapcsolódó kulcsszavak meghatározása	kulcsszavakhoz kapcsolódó kontextus értelmezése
	kategóriák meghatározása kontextus alapján	kategóriák stakeholder kapcsolatainak definiálása (az elemzés során kibontakozó témák szerint)
2. Szövegelemzés	igen/nem	hogyan és milyen mértékben
	említési gyakoriságok elemzése	a téma szerepeltetésének mélysége (nem jellemző, említésszintű, kidolgozott)
3. Kontextus	kontextus: vállalati adatok (HVG, ceginfo.hu alapján)	kontextus: szöveges információ, szöveggörnyezet értelmezése
	szerep: külső magyarázó változó beemelése statisztikai elemzés céljából	szerep: jelentésadási folyamat megértése

Forrás: saját szerkesztés (Géring, 2017) elméleti modelljének felhasználásával

Fontos kiemelni a módszertan alkalmazását illetően, hogy a kutatásban alkalmazott elemzési lépések sorrendisége némiképp eltér az elméleti ajánlásoktól. Ennek elsődleges oka a szakirodalmi és korábbi kutatási előzmények teljes hiánya volt. Tekintve, hogy a biztonság társadalmi felelősségvállalásban történő tematizálásáról, illetve a stakeholderek biztonsággal kapcsolatos elvárásairól, hozzájárulásairól elenyésző a felhasználható forrás, kutatási előzmény, első lépéseként *előzetes lista híján*, a „biztonság”, „védelem”, „kockázat” kulcsszavak kontextusát gyűjtöttük össze, azzal a céllal, hogy a szövegek olvasása és elemzése során kialakuljon egy lehetséges kódolási struktúra. A kutatás ezen fázisában a cél nem a top teljesítők anyagainak áttekintése volt, hanem az, hogy legyen használható, minél sokszínűbb szövegtömeg, amiből az ágazati sajátosságokat feltáró, széles körű merítést kapunk a lehetséges biztonsággal kapcsolatos feladatok, célok tekintetében. Az elemzés alapját ebben a bevezető fázisban negyvenöt fenntarthatósági jelentés adta, amelyeket különböző ágazatokban tevékenykedő vállalatok állítottak össze. Az elemzés eredményeként a 2. táblázat szerinti stakeholderekhez köthető kategóriák rajzolódtak ki, ahol a bekategorizált kifejezések köre nyilvánvalóan nem teljeskörűen szerepelnek a felsorolásban.

2. táblázat: A kutatás előkészítő fázisa: példák a kulcsszavakhoz kapcsolódó kifejezésekre, kódolás, érintettekhez rendelés

Kulcsszavakhoz rendelhető kifejezések (kontextus)	Érintettek	Kategória megnevezése
Munkahelyi egészség és biztonság	Alkalmazottak, munkavállalók	Egészségügyi biztonság, egészségvédelem
Megélhetés biztonsága		
Egészségvédelmi és biztonsági szabvány		Munkavédelem
Személyes biztonság		
Munkavédelem	Ügyfelek, vevők	Termék-, szolgáltatásbiztonság
Ügyfeleink egészsége és biztonsága		
Elektronikai biztonság		
Gyógyszerbiztonság		Ügyfél adatbiztonság
Ügyfelek adatainak védelme		
Alvállalkozók és szállítók biztonsága	Alvállalkozók, beszállító partnerek	Beszállítói biztonság, ellátási lánc szabályozás
Ellátási lánc biztonsága		

Kulcsszavakhoz rendelhető kifejezések (kontextus)	Érintettek	Kategória megnevezése
Vásárlók alkohol témában oktatás és biztonsági programok	Közösségek, társadalmi csoportok	Közösséghez, társadalomhoz köthető biztonsági ügyek
Gyermekvédelem, biztonságos internet használat		
Nők biztonságáért program		
Globális biztonság	Kormányzat, szabályozó szervek	"Politikai" biztonsági ügyek (köz-, nemzetbiztonság)
Jogbiztonság		
Közbiztonság támogatása		

Forrás: saját szerkesztés primer kutatás alapján, 2020 (N=45)

Az adatvédelem kapcsán kiemelendő, hogy nem pusztán az ügyfeladatok vonatkozásában volt tetten érhető az áttekintett jelentésekben, hanem megjelent az alkalmazottak, a beszélő partnerek, sőt általános társadalmi igények vonatkozásában is. A társadalom, a közösség biztonsággal kapcsolatos elvárásai a szöveges kontextuális elemek alapján különültek el az általános, elsősorban ügyfeleknek, vevőknek célzott termékbiztonság vagy szolgáltatásbiztonság témakörétől. A kategória kialakítása során figyelembe vettük a szakirodalmi ajánlásokat, valamint a jellegzetes CSR standardokat. Mindezeknek megfelelően a sokak által citált három alappillér (triple bottom line) elemekhez kapcsolható biztonsági törekvések, azaz a környezetvédelem, a társadalomhoz köthető biztonsági szerepvállalás, valamint az általános gazdasági felelősség vonatkozó passzusai ebbe a kategóriába kerültek (Angyal, 2008).

A kialakított stakeholder struktúra hiányosnak tűnhet a szakirodalom tükrében, de a fel-táró vizsgálat alapján egyértelművé vált, hogy a tulajdonosok és befektetők ezekben az anya-gokban nem, vagy csak elvétve jelennek meg, különös tekintettel a biztonság vonatkozásában, így a bevonásuk a további elemzésekbe indokolatlannak tűnt. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a tulajdonosoknak/befektetőknek ne lenne elvárása, illetve hozzájárulása ezen a területen, pusztán arra utal, hogy a kutatás ezen fázisába bevont szervezetek nem ezekben a dokumentumokban (feltehetően elsősorban pénzügyi jelentéseken keresztül, közgyűlések keretében) kommunikálnak ezzel a célcsoporttal, illetve erről az érintetti körrel.

Az elemzés során fontosnak gondoltuk kitérni a szövegtörzs *vállalati biztonságpolitikai aspek-tusú elemzésére* is. Ennek keretei között részben a biztonságpolitika alrendszerének társadalmi felelősségvállaláson belüli megjelenését vizsgáltuk, valamint a biztonsági kultúra vállalaton kívüli kommunikációjára utaló kifejezéseket kerestünk (Walby–Lippert, 2014; Lazányi, 2016).

Kvantitatív tartalomelemzés eredményei

A kvantitatív tartalomelemzés során a fent leírt szempontrendszer alapján zajlott az adatok elemzése. A vizsgálatba bevont vállalatok az ágazatok legprofitábilisabb szereplői. A kiválasztás során fontos volt a megfelelő dokumentumok, források rendelkezésre állása (3. táblázat), illetve vizsgálhatók a jelentések formájában manifesztálódott (feltételezett) társadalmi elköte-leződés és a bevétel, illetve az alkalmazotti létszám, mint külső adatok közötti kapcsolat.

A mintavétel módszertanát figyelembe véve az ágazati specifikumok és a társadalmi felelősségvállalás melletti elköteleződés jelének tekinthető fenntarthatósági/CSR jelentés készítési gyakorlat összefüggéseit főlegesen vizsgálni, mindazonáltal a kevés adat ellenére is kirajzolódnak az ágazatok közötti különbségek (pl. az építőipari cégeknek elvétel van fenntarthatósági riportja, miközben a távközlés szolgáltatók esetében minden szereplő elkészítette a dokumentumot). Összességében tíz olyan vállalkozás került a mintába, amelyeknek nem volt semmilyen a témához illeszkedő információs anyaga az interneten, nyolcnak weboldala sem működött. Az érintett iparágak a fémfeldolgozás, gépgyártás és építőipar voltak.

3. táblázat: A fenntarthatósági/CSR jelentések száma a mintában szereplő vállalatok esetében ágazatonként (db)

Ágazat	Fenntarthatósági jelentés elérhetősége	
	igen	nem
Egyéb szolgáltatások	4	1
Elektronikai ipar	3	2
Élelmiszer- és dohányipar, mezőgazdaság	2	3
Energetika	4	2
Építő- és építőanyag-ipar	1	4
Fémfeldolgozás	2	3
Gépgyártás	2	3
Gyógyszeripar	2	3
Járműipar	4	1
Kiskereskedelem	2	3
Könnyűipar	4	1
Közlekedés	2	2
Kritikus infrastruktúra szolgáltató	4	0
Nagykereskedelem	5	0
Pénzügyi szolgáltatások	3	1
Távközlés	4	0
Vegy-, gumi- és műanyagipar	4	0
Összesen	52	29

Forrás: saját szerkesztés primer kutatás alapján, 2020 (N=81)

A kvantitatív módszerekkel elemezhető adatbázis a mintavétel alapját képező profitabilitás, valamint a fentebb taglalt ágazati besorolás mellett, a vállalatok további alapjellemzőit (éves

nettó árbevétel, illetve létszám) is tartalmazza. A bevont változók és a fenntarthatósági jelentés elérhetősége közötti kapcsolat vizsgálata alapján megállapítható, hogy míg a jelentéskészítési gyakorlat és az árbevétel között van összefüggés, addig az állományi létszám esetében ez a kapcsolat nem igazolható (4. táblázat).

4. táblázat: A fenntarthatósági jelentés hozzáférhetősége és a beemelt vállalati jellemzők közötti kapcsolat vizsgálata (ANOVA)

		Négyzet- összegek	Szabadság- fok	MS	F	Sig.
ÉNÁ (utolsó elérhető adat) (M Ft)	Csoportok között	2,59296E+11	1	2,593E+11	6,852	0,011
	Csoporton belül	2,64888E+12	70	3,784E+10		
	Total	2,90817E+12	71			
Állományi létszám (fő)	Csoportok között	3440940,82	1	3440940,8	1,091	0,3
	Csoporton belül	220815840,1	70	3154512		
	Total	224256780,9	71			

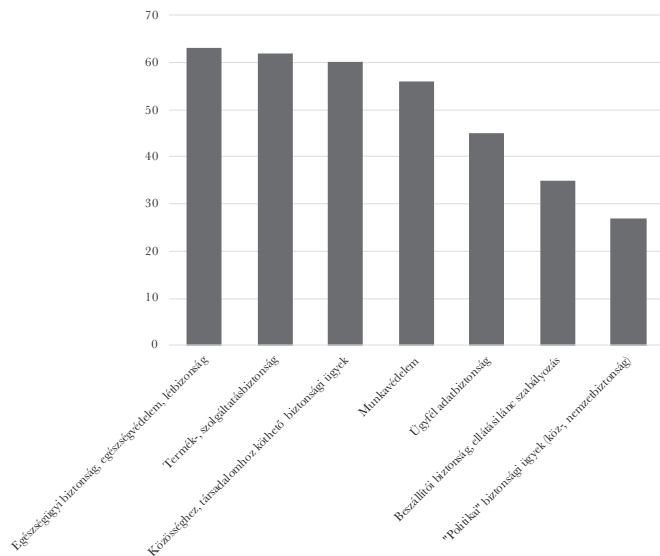
Forrás: saját szerkesztés primer kutatás alapján, 2020 (N=71)

A homogenitás próba (Levene's test) eredménye az éves nettó árbevétel esetében nem szignifikáns ($F(1,70)=6,095$, $p=0,016$), tehát teljesül a szórás-homogenitási feltétel, míg az állományi létszám esetében a teszt értelmében nem homogének a szórások ($F(1,70)=0,010$, $p=0,921$). A varianciaanalízis eredménye alapján megállapítható, hogy szignifikáns kapcsolat van az éves nettó árbevétel és a vállalatok riport készítési gyakorlata között ($F(1,70)=6,852$, $p=0,011$). A kutatás korlátjainak jelzése mellett azt mondhatjuk, hogy az eredmény a szakirodalmi előzményekkel összecseng, hiszen több forrás megerősíti a felelősségvállalás és az üzleti eredmények összefüggéseit (Putzer, 2019; Deutsch–Pintér, 2018).

A kvantitatív tartalomelemzési eljárás további eredménye a vizsgált *biztonsági dimenziók megjelenési gyakoriságának* számszerűsítése az áttekintett specifikus, illetve általános kommunikációs eszközökben. Ide sorolhatók azok a témakörök, amelyeket a kutatás előkészítő fázisában sikerült beazonosítani. Az 1. ábra diagrammjain a *stakeholderekhez* köthető dimenziók, illetve a *vállalati biztonság aspektusú dimenziók* említési gyakoriságai láthatók.

Az 1. ábra tanúsága alapján a biztonság elsősorban a *munkavállalók irányában vállalt felelősségvállalás keretében érhető tetten* a vállalatok kommunikációjában. Dobogóra került még a termékekhez, illetve szolgáltatásokhoz kapcsolódó biztonság, valamint a közösségek számára fontos biztonsághoz köthető ügyek támogatása is. Legkevésbé a nemzet- és közbiztonsággal kapcsolatos (politikai CSR) témák jelentek meg az anyagokban, noha a vizsgált vállalatok harmada valamilyen formában kitér erre a területre is a kommunikációjában.

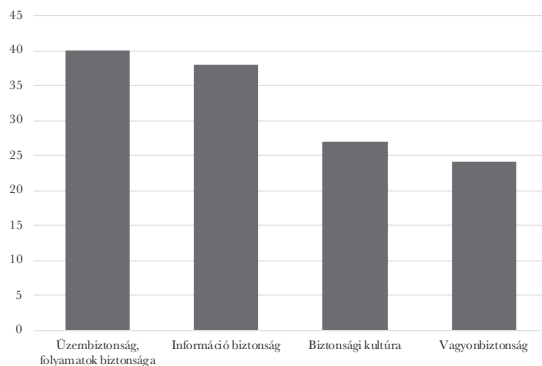
1. ábra: A vállalati biztonság dimenzióinak említési gyakorisága a kommunikációs eszközökben (db)

Forrás: saját szerkesztés primer kutatás alapján, 2020 (N=71)

A vállalati biztonságpolitika aspektusú dimenziók említéseinek száma elenyésző az előbbi megközelítés megjelenéséhez képest, ami nyilvánvalóan nem meglepő, hiszen az áttekintett anyagok determinálják, hogy az eredmények erősen stakeholder irányultságúak legyenek. Mindazonáltal a jelentések, illetve az áttekintett dokumentumok fele tesz említést az üzem- és folyamatbiztonság fontosságáról, illetve a biztonsági kultúra 27 esetben azonosítható be valamilyen formában az anyagokban (2. ábra).

2. ábra: A vállalati biztonság dimenzióinak említési gyakorisága a kommunikációs eszközökben (db)

Forrás: saját szerkesztés primer kutatás alapján, 2020 (N=71)

A kvalitatív diskurzuselemzés eredménye

A diskurzuselemzés célja alapvetően a vállalatok biztonsági felelősségvállalásának meghatározása volt. A vizsgálat arra irányult, hogy feltárjuk, hogyan definiálják a szervezetek biztonsági felelősségüket, hogyan jelennek meg a biztonsághoz köthető célok, feladatok a fenntarthatósági jelentésekben. A diskurzuselemzés során tehát a bevezető fázisban kialakított listán szereplő területek megjelenésének mikéntjére fókuszáltunk.

Az áttekintett riportok közül három esetben jelent meg a teljes szervezetet átitató „holisztikus” *biztonság koncepciója*. Az érintett vállalatok kivétel nélkül külföldi tulajdonban vannak, de a kommunikáció alapján a „totális biztonság”, vagy a „biztonság az elsődleges” ideológia mentén működnek. Ezen szervezetek sajátossága, hogy a biztonság minden területén kiemelkedően kívánnak teljesíteni, minden esetben mérhető biztonsági célkitűzéseket határoznak meg, és ezekhez köthető korábbi eredményeket kommunikálnak a jelentésekben. Tudatosan építik a biztonsági kultúrát, szervezik a biztonsággal kapcsolatos oktatást és törekszenek a biztonságtudatosság fejlesztésére.

A vállalatok zöménél megjelenő, *munkavállalók felé irányuló felelősség három terület köré koncentrált*. Az áttekintett anyagok jelentős része kiemelten kezelte az egészség védelmét, a biztonságos munkakörnyezet megteremtését, valamint a mintában szereplő vállalatok ágazattól függetlenül célokat és mérőszámokat jelöltek ki az egészséges munkakörülmények megteremtésének vonatkozásában. A munkavédelem elsősorban a termelő vállalatoknál került előtérbe, és ahol megjelent a diskurzusban, ott kiemelt figyelmet kapott. A mérőszámok és célok a munkahelyi-, illetve munkavégzéshez köthető balesetek számának redukálására koncentráltak. A szociális biztonság az etikus munkáltató kontextusában elvétve érhető tetten a jelentésekben, illetve szintén említésszinten jelent meg a munkavállalók információs biztonsággal kapcsolatos érintettsége, felelőssége, valamint hozzájárulása.

A vevők, ügyfelek irányában a termék- és szolgáltatásbiztonság ágazat specifikusan tematizált. Az áttekintett jelentések többsége kiemelten tárgyalja az ebbe a kategóriába sorolható vállalati felelősséget, megjelentek a gyógyszer-, élelmiszer-, vegyipari termékek, az elektronikai cikkek, közlekedés stb. biztonságával kapcsolatos kritériumok is. Az anyagok több mint fele kitért az ügyféladatok védelmének fontosságára, a cyberbűnözés megelőzésére tett erőfeszítések bemutatására. Említésszinten (ágazat specifikusan, elsősorban a gyógyszeriparban) megjelent továbbá az ügyfelek, vásárlók egészségügyi biztonsága is a szövegekben, de az egyéb ágazatokban ez a tényező nem volt tetten érhető a diskurzusban.

A társadalom, a közösségek biztonságához köthető ügyek széles palettájával találkozhatunk a jelentések áttekintése során. Ezek egy része kapcsolódik a vállalat alaptevékenységéhez. Elmondható, hogy a telekommunikációs szolgáltatók biztonságos internethasználatot tudatosító programok, az árufuvarozás területén tevékenykedő cégek esetén pedig a közlekedésbiztonsági törekvések kerülnek előtérbe. A további tevékenységek teljesen általánosan – többek között – a nők, gyermekek biztonságának a problémáira hívják fel a figyelmet, vagy a vállalat profiljától függetlenül, a közétkeztetés kapcsán támogatják az élelmiszerbiztonsági kezdeményezéseket. Általános közérdeknek tekinthető a természeti környezetünk biztonsága, így az erre irányuló törekvéseket szintén ebbe a kategóriába sorolhatjuk. A kutatás alapján kirajzolódott, hogy ez a téma a jelentések elmaradhatatlan elemeként számottevő említést tudhat magáénak.

Az elfogadható biztonság egyszerűsített rendszereket feltételez, így a *beszállítókkal, partnerekkel szemben* vannak biztonsági elvárásai a szervezeteknek, ugyanakkor – a jelentések tanúsága szerint – a szervezetek hozzájárulnak a biztonságos ellátási rendszer kialakításához a szállítmányozás biztonságának támogatásával, illetve a beszállítói adatok védelmének garantálásával (Király–Pataki, 2013). Fontos dimenzió a beszállítók vonatkozásában, hogy a vezető vállalatok alkalmazottakat érintő egészségügyi törekvéseiket ki kívánják terjeszteni a partnereikre is (ez különösen igaz a harmadik világ országaiba kihelyezett termelés esetén), ennek érdekében az etikus munkáltatói magatartást sürgető kezdeményezéseket indítanak, és deklaráltak lobbizási tevékenységeket is felvállalnak.

Az állam, a szabályozó szervek elvárásaihoz köthető biztonsági elemek elvételre jelennek meg az anyagokban, akkor is jellemzően az idegen nyelvű jelentésekben találunk erre utaló vállalati felelősségvállalást. Ezek az aktivitások a globális biztonság megteremtésében való részvételt, lobbizási tevékenységet, illetve a közbiztonság fenntartásában való részvállalást jelölnék, és jellemzően csak említésszinten találunk rájuk utalást.

Összegezve a vállalatok biztonsággal kapcsolatos szerepvállalásának megjelenése a kommunikációs eszközökben összetett és több aspektusból is megragadható. Géring (2017) által meghatározott dimenziók a biztonsággal kapcsolatos diszkurzív eljárásokban csak részben rajzolódnak ki. A biztonsági szerepvállalás *alanya* esetünkben mindig a szervezet, a felelősség *tárgya* a biztonság számtalan aspektusa formájában jelenik meg, a felelősség *célja* pedig explicit módon egyáltalán nem szerepel a szövegekben, impliciten a példamutató, megbízható vállalati imázs megteremtésének szándékával írható le.

A publikáció témája szempontjából érdemes egy új dimenzió, a felelősségvállalás érintettjeit (célcsoportját), *haszonélvezőit* (felelősség kinek az irányában?) beemelni a dimenziók közé. Az elemzés során kiderült, hogy a biztonsággal kapcsolatos kezdeményezések egy része egyértelműen köthető egy-egy érintetti csoporthoz, vannak azonban olyan biztonsági törekvések, amelyek több stakeholdert érintenek, ezek közül is külön figyelmet érdemel az információs biztonság, amelynek minden érintett csoport haszonélvezője lehet (5. táblázat).

A bemutatott elemzés láthatóvá tette az egyes kifejezések, aldiskurzusok közötti átfedéseket, illetve az egyes témakörök mélyebb jelentéstartalmát. Ezek alapján kirajzolódik, hogy a vállalatok biztonsági szerepvállalásához kapcsolódó kommunikáció, noha épít a társadalmi felelősségvállalás forgalmakörére és kapcsolódik a CSR stratégiákban felvázolt dimenziókhoz, mégis ágazat-, illetve vállalat specifikusan sokszínű és rendkívül összetett.

5. táblázat: A biztonsági törekvések érintettjei

Vállalati biztonsági törekvések területei	Alkalmazot-tak, munka-vállalók	Ügyfelek, vevők	Alvállalko-zók, beszál-lító partnerek	Közösségek, társadalmi csoportok	Kormány-zat, szabá-lyozó szer-vek
Egészségügyi biztonság, egészségvédelem	✓	✓	✓	✓	
Munkavédelem	✓		✓		
Termék-, szolgáltatásbiztonság	✓	✓		✓	
Társadalomhoz köthető biztonsági ügyek	✓	✓		✓	
Információ biztonság	✓	✓	✓	✓	✓
Ellátási lánc biztonsága			✓		
"Politikai" biztonsági ügyek (köz-, nemzetbiztonság, globális biztonság)	✓	✓	✓	✓	✓

Forrás: saját szerkesztésprimer kutatás alapján, 2020 (N=71)

ÖSSZEGRÉS

Összességében a bemutatott kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy az előzetes feltevésünk (H1), miszerint *a biztonság egyes érintettekhez köthető dimenziói a társadalmi felelősségvállalás kommunikációs eszközeiben megjelennek*, teljesült. A kutatás feltáró fázisában a biztonsághoz köthető számtalan dimenziót sikerült beazonosítani, amelyek visszaköszöttek a kvantitatív tartalomelemzés eredményeiben is. Az említési gyakoriság alapján kialakult sorrendiség szerint az elemzett vállalatok az egészségügyi biztonságot (akár alkalmazottakhoz, akár ügyfelekhez köthetően), a termék- és szolgáltatás biztonságot, valamint a közösségek biztonsággal kapcsolatos problémáinak kezelését tekintik kiemelten fontosnak és jelenítik meg kommunikációjukban.

Szintén teljesült a második hipotézisünk (H2), hiszen a *kvalitatív diskurzuselemzés rámutatott arra, hogy az egyes biztonsági kérdések sok esetben nem pusztán említés szintjén jelennek meg a szövegekben,*

hanem célkitűzésekkel, akciókkal és mérőszámokkal támogatva a vállalati tervekben integráltan kiemelt figyelmet élveznek a vállalat működése során.

A kutatás limitációját az alábbiak szerint határozhatjuk meg. Egyrészt, noha több kutatás igazolta a pénzügyi teljesítmény és a vállalati társadalmi elköteleződés összefüggéseit, egyes teoretikusok ezt a két irányelvet a stratégiai gondolkodás két ellenpólusaként értelmezik. A mintavétel alapját képező sokaság (HVG TOP 500 legprofitábilisabb vállalat) használatát illetően felmerülhet tehát a kérdés, hogy indokolt-e a két látszólag ellenérdekelte terület, profitabilitás/biztonsághoz köthető teljesítmény vizsgálatának összekapcsolása. Úgy gondoljuk, hogy a mintavétel alapját képező, egyetlen év teljesítményét mutató, keresztmetszeti adat önmagában nem sokat árul el az adott vállalat stratégiájáról, és mint ilyen, a kialakult lista leginkább abban segít, hogy forrásként szolgáljon a szövegelemzés alapját adó, megfelelő terjedelmű és kellően sokszínű szövegtörzset összeállításához. Ennek megfelelően a beemelt mutatókhoz köthető statisztikai elemzések eredményei ezt figyelembe véve értelmezendők.

A kvalitatív diskurzus-elemzés tekintetében tisztában kell lennünk azzal, hogy a fenntarthatósági/CSR riportok a társadalmi felelősségvállalás egyik legfontosabb, specifikus kommunikációs eszközei. A riportok zöme nyilvánvalóan meghatározott sablonok, sztenderdek, ajánlások (GRI) alapján épül fel, amely az egyes témák megjelenésének mikéntjét is indukálják, mindazonáltal az egyes témák kontextusa, azok megragadása minden esetben egyedi. Kijelenthető tehát, hogy az elemzések alapján kirajzolódtak a biztonság különböző stakeholderekhez köthető aspektusai.

Könnyelműség volna ugyanakkor egyértelmű következtetéseket levonni a biztonság vállalati jelentősége vonatkozásában kizárólag a külső, fenntarthatósághoz köthető kommunikáció alapján. Az azonban elmondható, hogy a szervezetelméletektől nem idegen az a fajta felfogás, mely szerint a diszkurzív keretek ténylegesen hatnak a cselekvésre, azaz, ha a szervezetek kommunikálnak, információt osztanak meg bizonyos témakörökben, annak teremtő ereje lehet (Géring, 2017). Ezek alapján feltételezhetjük, hogy azok a vállalatok, amelyek kommunikálnak a témában, a vállalati biztonságot nem pusztán a működést támogató tényezőként, hanem esetlegesen a vállalati stratégia meghatározó elemeként, lehetséges versenyelőnyként értelmezik.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Angyal Ádám (2008): Vállalatok társadalmi felelőssége, *Versenyképesség Kutatás -Műhelytanulmány sorozat* 51. sz. kötet <https://core.ac.uk/download/pdf/11808839.pdf>, Letöltés: 2019.12.04.
- Boda Zsolt – Scheiring Gábor (2010): A közszolgáltatások politikai értelmezéséről, *Politikatudományi szemle*, 19. évf. 3. sz., pp. 45-64. <https://epa.oszk.hu/02500/02565/00063/pdf/>, Letöltés: 2020.07.06.
- Bowie, N. (1988): The moral obligations of multinational corporations. In S. Luper-Foy (Ed.), *Problems of international justice*, 97-113. Boulder, CO: Westview Press.
- Brooks, D. (2010): What is security: Definition through knowledge categorization. *Security Journal* 23, pp. 225–239. doi:10.1057/sj.2008.18, <https://link.springer.com/article/10.1057/sj>, 2008.18, Letöltés: 2020.06.04.
- Clarkson, M. B. E. (1995): A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance, *The Academy of Management Review*, 20(1), pp. 92-117. www.jstor.org/stable/258888, Letöltés: 2020.03.11.
- Cornell, B. – A.C. Shapiro (1987): Corporate Stakeholders and Corporate Finance, *Financial Management* 16, pp. 5-14. <http://people.hss.caltech.edu/~bcornell/PUBLICATIONS/1987%20Financial%20Management%20Corporate%20Stakeholders%20and%20corporate%20finance%20Shapiro%20Cornell.pdf>, Letöltés: 2020.05.13.

- Dahlsrud, A. (2008): How Corporate Social Responsibility Is Defined: An Analysis of 37 Definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15. pp. 1-13.
- Deák Péter (szerk.) (2007): *Biztonságpolitikai kézikönyv*, Osiris Kiadó, Budapest
- Deutsch Nikolett – Pintér Éva (2018): A társadalmi felelősségvállalás és a pénzügyi teljesítmény közötti kapcsolat a magyar bankszektorban a globális válságot követő években, *Hitelintézési Szemle*, 17 (2). pp. 124-145.
- Fassin, Y. (2009): The Stakeholder Model Refined, *Journal of Business Ethics*, 84, pp. 113–135 <https://doi.org/10.1007/s10551-008-9677-4>
- Freeman, R. E. (1984): *Strategic management: A stakeholder approach*, Boston, Massachusetts: Pitman Publishing
- Freeman, R.E. (2004): The Stakeholder Approach Revisited, *Zeitschrift für Wirtschafts-und Unternehmensethik*, 5, pp. 228-241.
- Gazdag Ferenc – Tóth Péter (2008): A biztonság fogalmának határaitól, *Nemzet és biztonság*, I. szám, január; http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/gazdag_ferenc_talasz_peter-a_biztonsag_fogalmanak_hatarairol.pdf, Letöltés: 2020.02.14.
- Géring Zsuzsanna (2017): Kevert szövegelemzési módszertan alkalmazása gazdasági és társadalmi jelenségek vizsgálatához - Online CSR-kommunikáció vizsgálata tartalomelemzéssel és diskurzuselemzéssel. *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 48 (4). pp. 55-66., Letöltés: 2020.12.14.
- Hill, C.W.L. – Jones, T.M. (1992): Stakeholder Agency Theory, *Journal of Management Studies*, 29: 131-154.
- Király László – Pataki János (2013): Egy multinacionális nagyvállalat kritikus infrastruktúrájának illeszkedése a hazai (vertikális és horizontális) kritikus infrastruktúrákhoz, *Hadtudomány*, 23: (E 1) pp. 173-187. http://mhht.eu/hadtudomany/2013_e_Kiraly_Laszlo_Pataki_Janos.pdf, Letöltés: 2021.04.16.
- Kotler, P. – Lee, N. (2005): *Corporate Social Responsibility: Doing the Most Good for Your Company and Your Cause*, Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Lazányi Kornélia (2016): A biztonsági kultúra szerepe a vezetői döntések támogatásában. *TAYLOR* 8 (1), 143-50. <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/taylor/article/view/12993>, Letöltés: 2019.11.19.
- Lépineux, F. (2005): Stakeholder theory, society and social cohesion, *Corporate Governance*, 5. 99-110. [10.1108/14720700510562640](https://doi.org/10.1108/14720700510562640).
- Lentner Csaba – Szegedi Krisztina – Tatay Tibor (2015): Társadalmi felelősségvállalás a bankszektorban. *Pénzügyi Szemle*, 2015/1, pp. 96-104, https://www.asz.hu/storage/files/files/penzugyiszemle/2015/lentner_szegedi_tatay_2015_1_m.pdf, Letöltve: 2018.08.17.
- Lukács Rita (2017): *A társadalmi felelősségvállalás és a vállalati reputáció érintetti szempontú vizsgálata*, Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola
- Málovics György (2009): *A vállalati fenntarthatóság érintettközponitú vizsgálata*, Doktori (PhD) értekezés, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola <https://www.yumpu.com/hu/document/view/34521631/doktori-disszertacio-pecsi-tudomanyegyetem->, Letöltve: 201.06.14.
- Michelberger Pál (2014): *Információbiztonság és üzleti bizalom*, Habilitációs tézisfűzet, Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola <https://bdi.uni-obuda.hu/sites/default/files/teziszfuzet-MP.pdf>, Letöltve: 2020.08.14.
- Mitchell, R. K. – Agle B. R. – Wood, D. J. (1997): Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience: Defining the Principle of Who and What Really Count Source: *The Academy of Management Review*, Vol. 22, No. 4, pp. 853-886 Published by: Academy of Management Stable <http://www.jstor.org/stable/259247>, Letöltve: 2020.06.07.
- Molnár Bálint (2017): *A vállalatok és érintettjeik jellemző együttműködési formáinak kommunikációtudományi vizsgálata*, Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola.
- Munk Sándor (2007): Információbiztonság vs. informatikai biztonság, *Hadmérnök*, különszám, http://www.hadmernok.hu/kulonszamok/robohadviseles7/munk_rw7.pdf
- Parmar, B. – Freeman, R. – Harrison, J. – Purnell, A. – De Colle, S. (2010): Stakeholder Theory: The State of the Art. *The Academy of Management Annals*, 3. pp. 403-445. [10.1080/19416520.2010.495581](https://doi.org/10.1080/19416520.2010.495581).
- Phillips, R. (2005): Stakeholder Legitimacy. *Business Ethics Quarterly*, 13., issue 1., pp. 25-41, https://econpapers.repec.org/article/cupbuetqu/v_3a13_3ay_3a2003_3ai_3a01_3ap_3a25-41_5f00.htm, Letöltve: 2020.05.09.
- Putzer Petra (2019): CSR - Merre tovább?, *Marketing & Menedzsment*, 45(4), o. 45-52. Elérhető: <https://journals.lib.pte.hu/index.php/mm/article/view/479>, Letöltve: 2020.04.19.

- Radácsi László (1997): A vállalatok stakeholder elmélete. In: Boda, Zs. –Radácsi L. (szerk.) *Vállalati etika*, Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Vezetőképző Intézet, pp. 79-92.
- Ransburg Beatrix (2011): *A fenntartható fejlődés vállalati integrációja a kommunikáció tükrében A hazai nagyvállalati gyakorlat vizsgálata*, Doktori (PhD) értekezés Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola
- Tóth Péter –Horváth Helga (2014): A szubjektív biztonságérzetet befolyásoló tényezők Magyarországon, In: Bugovics, Z; Tóth, P (szerk.) *Gazdasági és társadalmi konfliktusok a szubjektív jóllét és biztonságérzet megközelítésében*, Budapest, Magyarország: L'Harmattan Kiadó, (2015) pp. 189-210. , 22 p.
- Ürmösi Károly (2012): A biztonság dimenziói, biztonsági stratégia napjainkban, hazánkban, *Hadtudományi Szemle* 5. Évf, 1-2 szám; pp. 172-184. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00012/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2012_1-2_172-184.pdf, Letöltés: 2019.04.18.
- Vasvári György (2007): *Vállalati biztonságirányítás Informatikai Biztonságmenedzsment*, Time Clock Kft. Kiskunlacháza
- Vasvári György – Lengyel Csaba – Valádi Zoltán (2006): *Vállalati biztonság keretrendszere*, Vagyongbiztonság, Üzembiztonság, Informatikai Biztonság Ajánlás 6.0 változat–Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest, ISBN nélkül
- Walby, K. – Lippert, R. (szerk) (2014): *Corporate Security in 21st Century: Theory and Practice in International Perspective*, Huondmills: Palgrave Macmillan